

اندرونی و بیرونی، حیاط نقلی و مسقف، راه‌پله‌ای روبه‌سوی طبقات بالا، اتاق بزرگ با اتاق‌های گوشوارهای کوچک در دو طرف، چاپخانه و مهمانخانه از سال ۱۳۸۷ توسط مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی (ره) که آن را با هدف تبدیل به خانه موزه خریداری کرده بود، بازسازی شد. در حال حاضر زائران بسیاری بعد از زیارت حرم امیرالمومنین (ع) راهی این خانه موزه دیدنی می‌شوند تا بخشی از تاریخ معاصر کشور را در آن مرور کنند.

به‌دنبال ادامه مبارزات و فعالیت‌های سیاسی در سال ۱۳۴۳ به ترکیه تبعید شدند؛ تبعیدی که از ۱۳ مهر ماه ۱۳۴۴ به مقصد نجف تغییر یافت و اقامت ۱۴ ساله امام (ره) در منزلی که شیخ‌نصرالله خلخالی برای ایشان آماده کرده بود، آغاز شد. این بیت در شارع الرسول، نزدیک مسجد شیخ انصاری است. ورودی منزل امام (ره) که نمای آن آجری و با آینه ۳۶ سوره نور تزئین شده و تصاویر امام راحل در جای جای خانه قدیمی نمایان است. در و پنجره‌های قهوه‌ای،

رهبری که معلمی نمونه بود

مکتب عشق

امام خمینی (ره) نه تنها رهبری بزرگ و از شخصیت‌های تأثیرگذار در تاریخ ایران و جهان به شمار می‌آید، بلکه معلم نمونه‌ای است که با علم فراوان و اخلاق وارسته و بی‌مثال شاگردان بسیاری تربیت کرد؛ شاگردانی که بیشتر آنها افراد نام‌آشنا هستند و در زمره بزرگان قرار دارند و در این مکتب رشد و تعالی یافته‌اند. زمانی که ایشان به تربیت شاگردان در حوزه علمیه مشغول بودند کلاس ایشان رأس ساعت ۸ صبح آغاز می‌شد. اجازه نمی‌دادند چیزی مانع بموقع رسیدنشان بر سر کلاس‌ها شود. پس از پیروزی انقلاب نیز ایشان این ساعت از روز را به بررسی مسائل ایران و اخبار روز می‌پرداختند.

عادت که همراه امام (ره) بود

ممارست در پیاده‌روی

پیاده‌روی و قدم‌زدن امام (ره) بسیار مشهور است؛ عادت که تا آخرین روزهای حیاتشان نیز ادامه داشت. قدم‌زدنی که از نظم و وقت معینی برخوردار بود و از هر فضایی برای این کار استفاده می‌کردند. امام (ره) ورزش را دوست داشتند و آن را بهترین و سالم‌ترین تفریح‌های دانستند.

قدم‌زدن با ذکر خدا

در صفحه ۸ کتاب «خاطرات خادمان و پاسداران امام خمینی» به بخشی از کارهای روزانه امام یادشده که پیاده‌روی اصلی‌ترین آنهاست. براساس آنچه در آنجا نوشته شده، ایشان صبح‌ها نیم‌ساعت قدم می‌زدند. وقتش هم ساعت ۹ بود. وقتی ملاقات‌هایشان تمام می‌شد، نیم‌ساعت پیاده‌روی می‌کردند. در موقع قدم‌زدن هم سه‌کار انجام می‌دادند: در یک دستشان تسبیح بود و ذکر خدا را می‌گفتند، در دست دیگرشان هم رادیو بود و اخبار گوش می‌دادند، یک کارشان هم در واقع همان قدم‌زدن بود که دکترها توصیه کرده بودند. حتی در ایامی که حالشان خیلی مساعد نبود مادر مسیر صندلی می‌گذاشتیم و حضرت امام (ره) چند قدم که راه می‌رفتند روی آن صندلی می‌نشستند و رفع خستگی می‌کردند، دوباره ما خادمان آن صندلی را بر می‌داشتیم و کمی جلوتر می‌بردیم و قرار می‌دادیم تا چنانچه امام احساس نیاز کردند روی آن بنشینند و رفع خستگی و نفسی تازه کنند.

نظم در برگزاری کلاس و تدریس در خانه

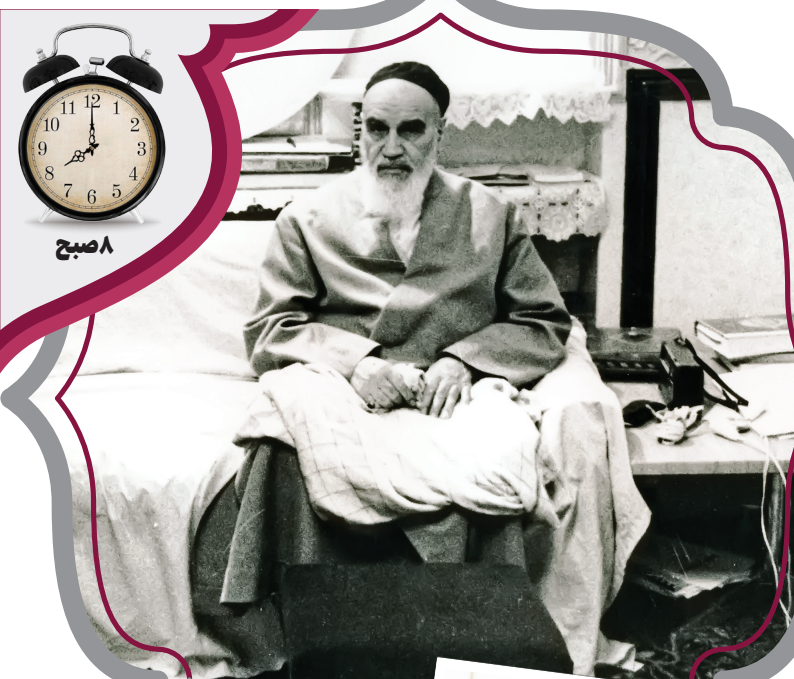
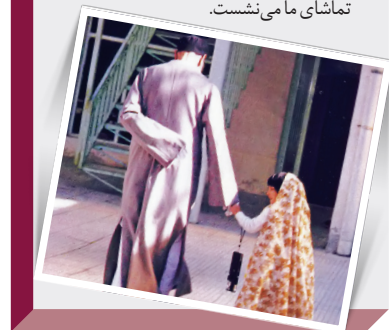
آیت‌الله اشرفی شاهرودی از شاگردان امام خمینی (ره) که سال‌ها از محضر ایشان تلمذ کرده، وجود نظم و انضباط در کلاس‌های امام (ره) را از مشخصه‌های اصلی دانسته و در این باره گفته: امام (ره) چنانچه ما در نجف ایشان را دیدیم، بسیار در نظم مقید بودند. ساعت معینی از خواب بیدار می‌شدند و ساعت‌های معینی به درس می‌رفتند و نیز در وقت معین، حرم مشرف می‌شدند. ایشان ساعات عمرشان را حتی به حساب دقیقه منظم حساب می‌کردند و این سرموقفیت امام (ره) بود. یکی از مکان‌های اصلی و دائمی برگزاری کلاس درس ایشان، منزلشان بود. به گفته حجت‌الاسلام والمسلمین علی دوانی، امام، بیشتر در خانه بودند و حتی درس را هم در خانه می‌گفتند، فقط برای رفتن به حرم مطهر حضرت معصومه (س) یا نماز مغرب و عشا در صحن مطهر، حجره محل خاکسپاری آیت‌الله شهید شیخ فضل‌الله نوری و شرکت در مجلس روضه آیت‌الله بروجردی و گاهی هم برای دیدن ایشان، از خانه بیرون می‌رفتند.

توجه به ورزش حتی در پاریس

پیاده‌روی را همیشه انجام می‌دادند و این برنامه را در تمام ایامی که در نجف، قم و جماران بودند، ترک نکردند. حتی تعریف می‌کردند هنگامی که در زندان رژیم شاه بودند، در همان سلول انفرادی قدم می‌زدند. تا اواخر عمر روزی یک ساعت و نیم پیاده‌روی داشتند و حرکت‌های ورزشی را به راحتی انجام می‌دادند. ایشان همیشه می‌فرمودند: در ساعت تفریح درس نخوانید و در ساعت درس خواندن تفریح نکنید؛ هر کدام در جای خود. همچنین محمد رضا طالقانی از محافظان امام خمینی (ره)، با ذکر خاطراتی از حضور و همراهی در کشور فرانسه با حضرت امام و توجه ایشان به ورزش حتی در آن ایام، گفته: خاطرات آن سال‌ها هیچ‌گاه در ذهن من فراموش نخواهد شد. زمانی که در محل اقامت حضرت امام در نوفل‌لوشاتو بودم ایشان همواره تأکید زیادی بر ورزش داشتند به طوری که من تقریباً هر روز با ایشان در خیابان نوفل‌لوشاتو پیاده‌روی می‌کردم. حتی زمانی هم که با حاج احمد آقا فوتیال بازی می‌کردم ایشان به تماشا می‌آمدند.

تأکید بر حضور اول وقت

امام (ره) به نظم سر کلاس درس خیلی اهمیت می‌دادند؛ برخی از شاگردان چون سر کلاس درس‌های متعدد می‌رفتند، گاه دیر سر کلاس حاضر می‌شدند، ایشان از این وضع ناراضی بود و به همین دلیل روزی رو به شاگردان فرمودند: من نمی‌گویم به درس من بیایید ولی سر هر درسی که می‌روید سعی کنید از اول حاضر باشید؛ در مجلس روضه نیست که به هر جای آن رسیدید، ثواب آن را ببرید. موسی صدر یکی از شاگردان امام (ره) درباره این ویژگی امام به یاد دارد: خیلی مقید بودند که شاگردان سروسو وقت به کلاس درس بیایند. متأسفانه گاهی طلبه‌ها سر وقت نمی‌آمدند و ایشان اظهار ناراحتی می‌کردند ولی خودشان سر وقت می‌آمدند. من شاید به یاد نداشته باشم درس ایشان حتی پنج دقیقه دیر شروع شده باشد.

صبح ۸

علم و اخلاق در کنار هم

از ویژگی‌های بارز امام خمینی (ره) در کلاس درس خصوصیات اخلاقی‌شان بود که تأثیر زیادی بر شاگردان داشت. چنان‌که آیت‌الله صادق احسان‌بخش بارها در این باره تعریف کرده: وقتی ما به جلسه‌های درس حضرت امام (ره) می‌رفتیم، تنها از جنبه‌های علمی وجود امام استفاده نمی‌کردیم، بلکه خصوصیات اخلاقی ایشان هم بر ما تأثیر بسیاری می‌گذاشت. مهر و دوستی نسبت به امام (ره) در دل ما و همه دوستان افتاده بود. شاگردان امام، اگر در سال‌های ۱۳۴۲-۱۳۴۱ عکس امام را در خانه نصب می‌کردند و در مسجد یا در جماعت از ایشان نام می‌بردند، فقط به لحاظ شرکت در جلسه‌های درس ایشان و تأثیرات فکری و جودشان بود اما آن کسی که طعم شیرین همنشینی با امام و نشست و برخاست با ایشان را می‌چشید، ناخودآگاه مهر آن معلم اخلاق را به دل می‌نشانند.

نهایت استفاده از وقت

بعضی تذکرات اخلاقی حضرت امام (ره) در آخر درس‌ها، خیلی به جا و منحصر به فرد بود. به‌ویژه در آخر سال تحصیلی که تعطیلات تابستانی شروع می‌شد. آیت‌الله شیخ مرتضی بنی‌فضل در زمره شاگردان قدیمی امام نقل قولی از ایشان در این زمینه را فراموش نکرد: دنگو بید حالا که درس‌ها تعطیل شد پس برویم چند روزی تفریح و استراحت کنیم نه، این صحیح نیست. سعی کنید از این تعطیلات بیشتر استفاده را در جهت رشد و تعالی علمی و معنوی خود بهره‌گیرید. بعد می‌فرمود شهرستان که می‌روید با خود کتاب، قلم و دفتر ببرید. پیرامون یک یا چند موضوع مطالعه و تحقیق داشته باشید. البته خود معظم‌له نیز چنین بودند.

آشنایی با روح نقد

امام (ره) شاگردان را سر کلاس درس با روح نقد آشنا می‌کردند. حجت‌الاسلام والمسلمین عباسعلی عمید زنجانی در این باره گفته: امام سعی داشتند کسانی که در کلاس ایشان شرکت می‌کردند، با روح نقد آشنا بشوند. بسیاری از فضلا فقط به این نیت به درس امام می‌آمدند که بتوانند خودشان را از چهارچوب‌های تقلید بیرون بیاورند، چون در درس امام، طلبه نقاد و محقق بار می‌آمد. گاه می‌شد امام نظریاتی از بزرگان مطرح می‌کردند؛ بزرگانی که اسمشان کافی است که انسان بی‌چون و چرأ حرفشان را بپذیرد، لکن امام گاه تا یازده اشکال به سخنان آنها وارد می‌کردند. امام سعی داشت کسانی که در درس ایشان شرکت می‌کردند، با روح نقد آشنا باشند. گاه می‌شد درس یک ساعت طول می‌کشید و کسی ایراد و اشکالی نمی‌کرد.

مطالعه قبل از تدریس و بیان خوب

یکی از دیگر ویژگی‌های متفاوت امام دل‌ها این بود که قبیل از درس، مدتی ملاقات‌های خود را کاملاً تعطیل می‌کردند و به کسی اجازه ملاقات نمی‌دادند؛ در این اوقات به هیچ‌کاری جز مطالعه نمی‌پرداختند؛ پس از اتمام تدریس نیز مدتی ملاقات‌ها نداشتند، برای اینکه بلافاصله مشغول نوشتن مطالبی می‌شدند که در جلسه درس مطرح کرده بودند. امام خمینی (ره) همچنین در تدریس، بیان خوبی داشتند که همه را جذب خود می‌کردند. به طوری که آقا موسی صدر، یکی از شاگردان امام (ره) تأکید کرده: ایشان ذاتاً دارای لیاقت بودند. مطالعه جدی می‌کردند. بیانشان خوب بود. ویژگی‌های خاص دیگری هم داشتند که از این جهت در شان (درس طهارت) در این مرحله خوب شد و جمعیت خیلی خوبی می‌آمد و تا آخر ادامه پیدا کرد و از کلاس درس‌های موفق بود.